

4.2.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämistä koskevasta hallituksen esityksestä
TEM019:00/2019VN/6449/2019

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja TE-toimiston lausunto työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämistä koskevan lainsäädännön muutoksista

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja TE-toimisto ovat tutustuneet hallituksen esitykseen työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämistä koskevasta lainsäädännöstä.

ELY-keskus ja TE-toimisto haluavat yhdessä nostaa esiin seuraavia asioita hallituksen esityksen tavoitteista ja sen keskeisistä ehdotuksista.

Esityksen tavoitteet

Lainsäädäntä uudistuksen tavoitteet ovat hyvät ja ne voisivat toteutuessaan julkista työvoimapalvelua oikeaan suuntaan. ELY-keskus ja TE-toimisto eivät kuitenkaan näe tämän lakiesityksen toimia riittävinä tai oikein suunnattuina muutoksina työttömyysetuuden hakemisen ja siihen liittyvän asioimisen joustavoittamisessa.

Työttömyysetuusjärjestelmä kaipaa sisällöllistä arviointia ja yksinkertaistamista. Työttömyysturvalainsäädäntöön on sen voimaan tulon jälkeen lisätty uusia kohti ja muokattu vanhoja säädöksiä, joten siitä on tullut vaikeasti hallittava kokonaisuus. Ja kuitenkin esimerkiksi yrittäjyyttä koskevissa säädöksissä ei nykyisellään pystytä riittävän selvästi ottamaan kantaa siihen, miten yrittäjyyden uusia muotoja erilaisin laskutuspalveluin toteutettuna tulisi kohdella. Työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoa tehostaisi ennen kaikkea lainsäädännön sisällön kehittäminen riippumatta siitä mikä taho vastaa sen toimeenpanosta. Työttömyysturvajärjestelmän yksinkertaistaminen ja ajanmukaistaminen myös tukisi sen yhdenmukaista soveltamista ja lisäisi työttömyysetuuden saajien yhdenmukaista kohtelua.

Sen sijaan pyrittäessä lisäämään TE-toimistojen mahdollisuuksia keskittyä työnhakijoiden työllistymisen edistämiseen ja työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämiseen ovat myös suunnitellut toimet tehtävien siirtämisestä oikean suuntaiset tavoitetta ajatellen, sillä HE:n mukaan työttömyysturvatehtävien

4.2.2020

siirtyessä toisen toimijan vastuulle vapautuisi TE-toimistossa henkilöstöresursseja muihin tehtäviin.

Seuraavassa on arvioitu hallituksen esitykseen sisältyviä, em. tavoitteiden saavuttamiseksi tehtyjä ehdotuksia toiminnan muuttamisesta tarkemmin.

Keskeiset ehdotukset

TE-toimiston ja etuuden maksajien työnjako

TE-toimiston tehtävänä säilyisi työnhaun rekisteröiminen ja TE-toimisto myös edelleen ilmoittaisi työvoimapolitiisella lausunnolla työnhaun alkamisen ja sen voimassaoloa koskevat tiedot työttömyysetuuden maksajalle. TE-toimisto myös asettaisi työttömyysturvaseuraamukset ja olisi ratkaisija työttömyysetuudella tuettujen opintojen osalta. TE-toimisto ei sen sijaan antaisi lausuntoa työttömyysetuuden maksajille työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisesta vaan antaisi palveluista ilmoituksen maksajille.

Työttömyysetuuden maksajat ratkaisisivat täytyvätkö työttömyyttä koskevat edellytykset etuuteen oikeuttavalla tavalla sekä yrittäjyyden ja opintojen vaikutukset etuuteen (pl. työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot).

Hallituksen esitys jakaa edelle tiivistetyllä tavalla vastuuta työttömyysturva-tehtävistä usealle taholle. Ohessa tähän liittyvät huomiot:

- Työttömyysturvaseuraamusten asettamista pidetään merkittävänä julkisen vallan käyttönä, mutta etuuden saamisen ehtojen täyttymisen arvioimista ei (esim. onko yrittäjä vai ei). Eikö ratkaisu siitä, onko oikeutettu työttömyyden perusteella maksettavaan etuuteen vai ei, ole myös julkisen vallan käyttöä. Julkisen vallan käyttö hallituksen esitykseen sisältyvän työnjaon perusteluna jää avautumatta.
- Lain esitöissä (s.2 nykytilan arviointi) HE:ssä esitettyjen muutosten yhtenä lähtökohtana on pyrkimys vähentää TE-toimiston kontrollitehtäviä, mutta huomioiden TE-toimiston vastuulle jäävät tehtävät (työttömyysturvaseuraamusten asettaminen), jää näkemyksemme mukaan sen kontrollointi, onko työnhakijan toiminta toivottavaa vai ei, edelleen TE-toimiston vastuulle.
- TE-toimiston työmäärän tai vastuun näkökulmasta esitettyllä muutoksella vaihtaa työllistymistä edistävästä palveluista annettava lausunto ilmoitukseen ei ole merkitystä.
- Ratkaisu, jossa työttömyysturvatehtäviä hoitavat kaikki etuutta maksavat tahot, vaarantaa työttömyysetuuden saajien yhdenmukaisen kohtelun. Työttömyysturvalainsäädännön soveltaminen arvioitaessa yrittäjyyttä, opiskelua tms. seikkoja on vaativa tehtävä ja hajautettaessa työttömyysturvalain soveltamien kaikille etuuden maksajille tulee olemaan hyvin vaikeaa turvata lain yhdenmukainen soveltaminen. Vrt. vuoden 2018 alussa voimaan tulleen ns. aktiivimallin yhteydessä työttömyysetuuden maksajien etuusratkaisut samasta palvelusta poikkesivat ajoittain huomattavasti toisistaan.
- HE:n perusteella jää myös avoimeksi se, miten varmistetaan työttömyysetuuden hakijoiden riittävä neuvonta etuutta koskevissa asioissa.

4.2.2020

Työnhakijan näkökulmasta on tärkeää saada työttömyysetuutta koskevaa neuvontaa helposti ja oikea-aikaisesti työllistymis- ja urasuunnitelmien pohjaksi. Toimeentuloa koskevat asiat vaikuttavat merkittävästi työnhakijoiden tekemiin ratkaisuihin. HE:n mukaisessa toteutuksessa on vaarana, että työttömyysetuuden hakija joutuu etsimään etuuttaan koskevaa tietoa usealta taholta. Työnhakija saa TE-toimistolta esimerkiksi ohjausta urasuunnitteluunsa, mutta joutuu uudistuksen toteututtua hakemaan tietoa työttömyysaikaisten opintojen vaikutuksesta etuuteen sekä TE-toimistosta että etuutensa maksajalta. Tällä voi olla työttömyysaikoja pidentävä vaikutus.

TE-toimistolle jäävien tehtävien valtakunnallinen keskittäminen

HE:n mukaan TE-toimistoon jäävät työttömyysturvatehtävät tulisi keskittää asiantuntemuksen ja yhdenmukaisen soveltamiskäytännön turvaamiseksi.

- Valtakunnallisen keskittämisen pitäminen yhdenmukaisuuden turvaajana saa pohtimaan, onko HE:n sisältyvä esitys työttömyysturvatehtävien viemisestä kaikkien työttömyysetuutta maksavien tahojen tehtäväksi kestäväällä pohjalla.
- Työttömyysetuutta koskevat ratkaisut on mahdollista pitää yhdenmukaisina ilman keskittämistä, kun valtakunnallisesti panostetaan työttömyysturvasta vastaavien asiantuntijoiden henkilöstökoulutukseen ja työttömyysturvalain soveltamisen kysymyksistä on toimivat työkokoukset käytännöt.
- Keskittämisellä varmastikin yhdenmukaistettaisiin käsittelyaikoja, mutta yhdenmukaisia käsittelyaikoja tärkeämpää on näkemyksemme mukaan kyky huomioida kaikki etuutta koskevaan ratkaisuun mahdollisesti vaikuttavat seikat. Työttömyysturvaratkaisuissa painottaisimme enemmän alueen työmarkkinoiden tuntemuksen ja siihen pohjautuvan harkinnan merkitystä. Tämä on tärkeää punnittaessa työnhakijan antamaa selvitystä ja harkittaessa mahdollisia työttömyysturvaseuraamuksia esim. työntekijän irtisanoutuessa työtä. Yhteys paikallisiin työ- ja yrityspalveluihin ohenee, jos työttömyysturva keskitetään valtakunnalliseksi palveluksi.

Vuorottelukorvauksen myöntämisen siirtäminen työttömyysetuuden maksajien tehtäväksi

HE:n mukaan vuorottelukorvauksen myöntäminen siirtyisi työttömyysetuuden maksajille.

- Vuorottelukorvausasian käsittely ja päätöksen teko ovat selkeä kokonaisuus, joka etenkin vuorottelijaa koskevalta osalta ei linkity TE-toimiston perustehtäviin työvälittäjänä ja osaavan työvoiman turvaajana. Tätä ehdotusta tehtävien siirrosta HE:ssä pidämme onnistuneena ja perusteluiltaan kestävimpanä.
- TE-toimistolle jää tässä mallissa edelleen vuorotteluvapaasijaisen palkkaavan työnantajan palveleminen sijaisen rekrytoinnissa. Vuorotteluvapaalain ehdot täyttävän sijaisen löytäminen vaikuttaa toisaalta myös vuorottelijan mahdollisuuteen saada etuutta vuorotteluvapaan ajalta.

4.2.2020

EU- tai ETA-maihin lähtevät tai em. maista tulevien työnhakijoiden palvelut

Tähän osaan HE:tä meillä ei ole esiin tuotavaa.

Kjell Henrichson
Johtaja
Varsinais-Suomen TE-toimisto

Martti Rantala
Yksikönpäällikkö
Varsinais-Suomen ELY-keskus